

SPECIMINIS ACADEMICI

DE

OTHINO, SCANDIANORUM NUMINE.

PARTEM POSTERIOREM

CONS. AMPL. FACULT. PHILOS. ABOËNS.

PUBLICO EXAMINI MODESTE OFFERUNT

JOH. GUST. RANCKEN,

Historr. Docens,

ET

RESPONDENS

GUSTAVUS RENVALL,

Stip. Arch. Austro-Fenno.

In Audit. Mathem. die XVI. Junii MDCCCVI.

H. a. m. f.

ABOÆ,

Typis FRENCKELLIANIS.

Vicarum suspensio necandum illum impulsisse, ut responso oraculi, pro vento secundo obtinendo ducem Othino immolandum statuentis, satisfieret. (r) Pari modo rusticum Gest repræsentans, ænigmata Regi Heidreko proponit, qui tandem his defesus, *Monstrum sævum* eum appellat, gladioque Tirsing educto occidere conatur (f). Facile tamen de his similibusque erit iudicium, si naturam numinum barbarorum, rationemque temporum, a nostris diversissimorum, consideraverimus. Primo quidem loco irati Regis Heidreki verba non nimis premenda esse, per se patet: deinde, ut in universum hac de re nostram exponamus sententiam, nonne imbecillitas humana Divinitatem, semper & ubique sibi similem finxit? Quid igitur sibi volunt frequentia illa: Othinus sævus, iracundus, versutus, aliud quam *Zeus σαρπηλιος, Άρης ολωπατας, Κρονος αγκυλομητης*, &c.? Notior est hominum rudium, recti & decori sensu nondum imbutorum, consuetudo, rebus prospere procedentibus, Diis gratias agendi, sin secus quid ceciderit, in eos & invehendi & omnem culpam transferendi, quam ut longiore explicatione egeat. Quid vero a Diis expectari poterit, cum Regum filii urbes diripere, fana spoliare, hospitum filiis stupra inferre, non inhonestum duxerint? Nemo igitur de

C

Othi-

r) C. 7.

f.) *Hervavar S.* C. 15.

Othino, salvo ipsius honore divino, nostris moribus turpia interdum prædicari miretur, præcipue cui comparationem inter ipsum & Jovem v. c. Homericum instituere placuerit. Athei denique, quibus patriam olim abundasse constat, & recentes Christiani, quid de Diis populi, simulque de Othino fenserint, nec difficile est intellectu, nec sententiam nostram frangit.

§. VII.

Tanto certius est, crudelem hunc bellorum præfidem ut poëtarum quoque patronum venerationem adeptum fuisse: cui notioni ansam præbuisse videtur pervulgata illa fama, qua Othinus auctor poëseos in Septentrione habebatur, quæ inde *Asamal* (Asarum sermo) dicta est, tradensque ipsum sermonis facilitate ac venustate usque adeo cunctos rapuisse, ut singula, quæ proferret, verissima censerent, omniaque versibus elocutum fuisse, unde Othinus & reliqui fani antistites (*Hofguder*) *Liodasmider* h. e. poëtæ appellati sunt (*t*).

§. VIII.

Diversis igitur quasi formis, sub quibus Divinitas Othini phantasiæ Scandianorum obversabatur, expositis, locus de factis, indole & attributis hujus
numi-

t) SNORRE STURLESON T. I. p. 7.

numinis sua quasi sponte se examini offerre videtur. Ut enim Græci Latinique de suo Jove, ita nostri de Othino multa prædicabant, ipsique tribuebant, quorum partem Fridleifi filii religio, venerationem & timorem coryphæi rudi plebeculæ incussura, docuerat, partem superstitio & Δεισιδαιμονία popularis, solito more addendo, detrahendo deformando omnia in pejus & absurdus vertens, finxerat, alia denique figurata & allegorica oratio poëtarum subtiliusque cogitantium, a vulgo non intellecta, pepererat. Omnium primum creatio universi in Edda Othino ejusque fratribus tribuitur, non tamen ut creatoribus, sed opificibus, materiam fingentibus. Quo loco etiam conatus mentis humanæ, in principio omnium rerum ultimo inveniundo se torquentis, ceruitur, quem nodum inextricabilem tandem solvit hypothesis a nostratibus non solis adhibita, de duplici principio, sive de duobus locis *Niflheim*, frigus omniaque ferocia, & *Muspelheim*, ignem caloremque effundente, quorum concursu in vasto abyssu *Ginnungagap* facta pruina in guttas resoluta hominem genuit *Ymer*, e cujus oceissi cadavere *Bor*i filii mundi compagem struxerunt. *Bor* erat filius τῆς *Bure*, qui exstiterat e lapidibus, quos vacca *Audumbla* linxerat. His, ut videtur, antiquissimis, posteritas multa addidit, e recentioris Othini vita decerpta, v. c. de urbe *Asgard*, patria Fridleifi filii, succesu temporis in cœlum sublata, de duodecim iudiciis

in coelo, ad similitudinem sacerdotum, Sigtunæ cooptatorum, cet. Nec minus multa mere allegorica deprehenduntur. v. c. de duobus corvis, *Hugin & Munin* (animo & memoria,) Othino omnia nova narrantibus, solum ipsius, unde totum mundum perspicere potuit, quæ multaque alia, nonne divinitatis attributa designant? Nomina primorum hominum *Ask & Embla*, quos e duobus lignis, in littore maris inventis, filii Bori formarunt, Othinus anima & vita donavit, Vile motu & scientia ornavit, Ve denique facie, sermone, auditu, visu & amictu decoravit, cum nominibus Adami & Evæ quodammodo conveniunt, similique modo multa alia doctrinæ Christianæ congruunt (*u*). Quibus inter se collatis patet, narrationem Eddæ genuinam haud esse censendam, nec ad Othinum referendam, sed posterioribus temporibus ex dissimilibus partibus contextam fuisse, idemque de ipsa valere, quod infra de Ragnarockr observabimus. Ideoque etiam longius ejus examen ad nostram de Othino quæstionem non pertinere, arbitrati sumus.

§. IX.

Quodsi porro de potestate & operibus Othinī, in mundo a se creato, quærat, ex monumentis Islandicis cernitur, eum potentissimum habitum fu-

is-

u) De his vide *Eddam* Fabb. 4 — 7, & 27.

isse, qui, omnibus rebus sibi subjectis, singula quæ vellet, efficere posset, nec facile eventus quidam memorabilis Scandianos obstupesciebat, quin Othinus ejus auctor crederetur, qui etiam quocunque, sive ingenii, sive corporis dote, vitæque commodo fidos suos cultores ornare potuit (v). Inprimis in bellis pugnisque præsens Othini numen venerabatur antiquitas, doctrina ipsius carminibusque poëtarum inducta, qui eum bella commoventem, acies instruente, victoriam, cui volebat, largientem, fortitudine & viribus cultores suos ornantem, ipsumque præliorum horroribus & militantium turbis se immiscentem, immo ipsos Reges ducesque sua manu interficientem, finxerunt, ut breviter dicam: vix ullum gesit antiquitas memorabilius bellum, in quo non omnia confilia callidiora, eventusque insoliti Othino auctori tribuerentur. Multa hujusmodi habet SAXO, (x) qui
v. c.

v) Carmen antiquum in TORFÆI *Serie Regum Daniæ* p. 258 1q. hæc habet: *Oremus patrem exercituum, ut animis nostris illabatur. Is cuique pro meritis aurum impertit; hic Hermodum caspide & lorica, Sigmundum vero ense donavit, filios suos victoria beat, alios autem opibus, alios eloquentia, alios sapientia, aliis de secundo vento providet, poëtis singularem venam & genium suggerit, multorumque pectoribus heroicum animum inflat.*

x) Vide v. c. ejus *Hist. Dan.* p. 17, 138, 139, 142, 146, 147.

v, c. Haraldum Hildetand egregiam corporis formam proceritatemque Othini favori debuisse tradit, cujus consilio etiam rex in acie nova ratione instruenda adjutus est, tandemque, hujus in prælio Brâvalleusi cædes, a consiliario ipsius Brunone, commissa Othino, forma hujus adsumpta, equos regis in pugna regenti, imputata est. Cujus auxilii efficacis remunerandi gratia solennis olim erat mos, in bello cæsos, immo interdum ipsos reges, Othino promittendi & immolandi, qua ratione Rex Heidrekus post secundam pugnam Deorum altaria sanguine Regis Haldani filiique ejus tingi jussit, omnesque occisos Othino consecravit, sine dubio corporibus eorum suspensis y). Quin Ericum Victoriosum, quo ex Styrbjórno victoriam reportaret, exactis decem annis, Othino se devovisse traditur z). Etiam Anum Grandævum, decimo quoque anno uno filiorum Othino immolando, exitum vitæ prorogasse, fama olim ferebatur a). Sæpe quoque fidis cultoribus se conspiciendum præbuit, imprimis quando astuta consilia ineunda cædesque perpetrandæ erant, ut jam supra de Rege Vicaro monuimus. Tam vero firmiter persuasio de revelationibus Othini animis Scandianorum inhæserat, ut etiam post propagatam in septentrione

ne

y) *Hervarar S. C.* 2.

z) Vide *TORFÆI Trifolium Historicum* p. 75.

a) *SNORRE S. T. I.* p. 30, 31.

ne Christianam Religionem aut ipse, aut potius Diabolus, forma ipsius indutus homines tentare, ipsisque insidias struere crederetur, cujus farinae est narratio SNORRONIS de Othino, Regi Norvegiæ Olavo Tryggvæ filio, viso, multaque antiqua narrante *b*). Collatis de cetero inter se locis antiquorum de Othino Deo, indoles & character ipsius, qualem numinis barbari futurum suspicari licet, cernitur, ἀγκυλωπυγῆς scilicet, dolos struentis, vindictæ cupidi, sanguine & cædibus placandi.

§. X.

Exponenda sequitur doctrina de *Valhall*, ubi Othinus omnes in bellis cæsos violentave morte interemtus se excepturum promisit, cujus origo Fridleifi filio ut supra monuimus, debetur, amplificatio forte accuratiorque descriptio luxurianti seriorum poëtarum phantasie tribuenda, quod simplex SNORRONIS narratio cum fictionibus Eddæ collata haud obscure demonstrare videtur, quæ Valhall tanquam palatium in urbe Asgard e terra in cælum jam sublata, 540 foribus conspicuum, unaquaque 800 heroibus simul pervia, describunt. Qui inelyta fortitudinis laude, rerumque gestarum splendore domicilium hoc omnium exoptatissimum meruerant, a
Val-

a) SNORRE S. T. I. p. 228.

Valkyriis c) ad Valhall deducti maximam diei partem pugnando mutuisque se sternendo cædibus absumebant, sed (mirabile dictu!) instante cœnæ tempore omnes redivivi & incolumes in aulam equitabant. Victus eorum erat lardum apri *Serimner*, quotidie aslati, sed vespera quaque iterum integri. Nec minus benigne Othinus de potu eorum prospexerat, quem capra ministrabat, e cuius ubere liquor eorum temporum gratissimus (*Mjød*) tam abunde profluebat, ut omnibus heroibus inebriandis (!) sufficeret. Ipse tamen (forte hanc vitam divina maiestate indignam ratus) se nullo victu indigentem, sed solo vino contentum, eibumque appositum duobus lupis *Geri* & *Freki* projicientem fingebat. De genere hominum, cui Valhall intrare licuit, jam supra monuimus, eos in bello cæsos esse debuisse, reveraque his proprie domicilium hocce paratum erat, ita ut Othinus hospitem fieri (*Othin gista*) pro in prælio cadere frequenter dictum inveniatur d). Nec tamen omnibus aliis, quorum sive animi magnitudo sive audacia ad horum similitudinem accedere valebat, aditus prorsus præclusus erat. Quin Othinus ipse cui, ut in bello occumberet, fata non statuerant, morti vicinus, gladio se notari fecit e) ad *Godheim*,

c) Ita bellatrices Deas, Othinus ministras, præliorum exitus huc illuc inclinantes, antiquitas appellabat.

d) V. c. *Hervarar* S. C. 5.

e) *Han let marka sik Geirsoddi*. SNORRE S. T. I. p. II.

heim, Deorum sedem jam migraturus, aliosque ad suum exemplum sequendum exhortans, (en calliditatem!) nec frustra, nam solennis deinde viguit mos, ne forte mors tranquilla inopinatos Valhallæ deliciis privaret, signo *Geirsodde* se compungendi. Hinc quoque originem traxit consuetudo majorum senio confectorum, aut casu quodam insolito, calamitatis, ut credebant, omine, obstupefactorum, e rupibus *Atteflaplar* nominatis se præcipitandi quo facto se Othini gaudiorum participes futuros certissime sibi persuasum habebant, quodque moriendi genus *Iter ad Othinum* (*fara till Othins*) appellabatur. Cujus rei & superstitionis priscorum Sveonum insigne documentum est factum rustici *Skapnartungr* in Gothia Occidentali, qui hospitis ignoti adventu percussus, mox ad Othinum profectus est, adsumto itineris socio servo fidelissimo, qui nonnisi herum comitans, in Valhall admitti potuisset *f*). Præterea divites Othino gratiores pauperibus fuerunt; non enim bonum esse ait rusticus, inopem ad hunc proficisci: atque etiam demortui bonis aut olim in terra defossis aut secum crematis frui credebantur, lataque ab Othino est lex, ut defunctorum opes omnes in rogam conjicerentur *g*). Ita equum Balderi cum Domino crematum narrat *Edda*, idemque Saxo de equo Haraldi

D

Hil-

f) *Gautr.* S. C. 1. 2.

g) SNORRE S. T. I. p. 9, & *Verel.* nott. ad *Gautr.* S. p. 27.

Hildetand, quem Ringo Domino pristino dedicavit, adjecta prece, ut ille eo vectore usus fatis consortes ad Valhall antecederet, atque apud Praesidem Orci Plutonem sociis hostibusque placidas expeteret sedes. Tum mærentes circuire procures, impensiusque cunctos hortari cœpit, uti arma, aurum & quod cunque optimum esset, liberaliter rogo imponerent, ultimum magno regi honorem persoluturi h). Qui mos facile intelligitur, dummodo vulgarem opinionem mortuos in Valhall eadem vitæ conditione usuros adeoque iisdem rebus ac antea opus habituros perpenderimus. Diversas quoque hominum classes in Valhall fuisse, satis constat, nec reges fortissimosque heroas cum plebe commisceri fas erat. Ita in carmine sic dicto funebrale (*Dödsfång*) Ragnari Lodbrok, hic, inter viperarum morsus expiraturus, sed gravissimos quosque cruciatus immota animi magnitudine contemnens hunc in modum superbe canens fingitur:

*Heimbioda mier thyser
Sem fra Herians hollu
Hefr Othin mier sendar.
Gladr skall eg ol med Asum
I ondvege, drecka.
Lifs eru lidnar stunder,
Laegiandi skall eg deya*

h. e.

h. e.

Invitant me puellæ
 Quas Gradivi ex aula
 Mihi misit Othinus.
 Lætus cerevisiam cum Othini focîis
 In *suprema sede* bibam.
 Vitæ præterierunt horæ.
 Ridens moriar i).

Observandus quoque heic est mos poëtarum, heroas atque reges singulari pompa ab Othino exceptos fingentium. Hunc in modum *Eyvinder Scall-daspiller* de interitu Regis Norvegiæ Haquini cognomine Boni apud SNORRONEM canit, Othinum emisisse duas Parcas ad unum inter Reges eligendum, qui Valhall inhabitaret, Hermodumque & Bragum jussisse ut Haquino obviam profecti felicitatem Valhallæ ei promitterent, atque ad se deducerent k). Quanta autem fuerit majorum de Valhallæ felicitate opinio, ardor ille indicio est, quo gravissimis se obiciebant periculis, mortemque ad voluntariam ruebant, fatorum etiam durissimorum præmia uberrima se illic reportaturos persuasi. Quæ doctrina Othino

D 2

au-

i) Totum carmen exstat in *Ragnar Lodbroks Saga*, hæc versio in *Verel*, nott. ad *Gautr.* S. p. 25.

k) SNORRE S. T. I. p. 163 — 167.

auctori debita, poetarumque figmentis insigniter amplificata, fortitudinem Scandianorum olim adeo celebrem mirum in modum auxit, mortisque metum minuit. Egrege communem hanc omnium persuasionem describit auctor carminis Ragnari Lodbroki, supra allati, a vulgari opinione haud abhorrentia canens, quod etiam Rustici Skapnartungr exemplum confirmat, qui *lato & hilari animo ad Othinum concessit*. Etiam apud SAXONEM *Biarco* de heroibus canit :

Ridendo excepit lethum, mortemque cachinno
Sprevit & Elysium gaudens successit in orbem *D*).

Cujus tenoris permulta carmina apud hunc auctorem exstant, quæ tamen, ingenio ejus elaborata atque limata, Gothicum fere amiserunt characterem; inprimis quia Romanam semper Mythologiam in locum Scandicæ substituit. Ita etiam Plutonium, Ditis severi regiam cet. pro Othino & Valhall ponit.

§. XI.

Nobilem exposuimus locum doctrinæ Othinianæ de sedibus animarum post mortem. Præter Valhall autem *Edda* & *Voluspa* de aliis quoque mansionibus mortuorum mentionem faciunt, ut de *Niflheim*,
cui

cui præsidebat *Hela*, ad quam omnes morbis & senio mortui homines pervenirent *m*) & *Nastrond*, quam curiam contextam spinis serpentinis appellat *Voluspá* *n*), ubi homines perjurii, sicarii cet. pœnas scelerum luerent, serpentibus virus evomentibus, ita ut amnes veneni per curiam manarent. Cum doctrinam de Valhall ad Othinum esse referendam constet, hac autem propagata mox de aliarum quoque, præter fortium, animarum sedibus quæstionem orituram necesse sit, non possumus, quin & *Niflheim* & *Nastrond* Othini jam tempore Scandianis nota existimemus, immo ob silentium SNORRONIS, qui Othinum Valhallæ tantum desiderium animis populi instillasse affirmat, a veri similitudine non prorsus abhorret, notiones quasdam de locis hisce jam ante Coryphæum hunc viguisse, sequentibus temporibus, poësi magis florente, valde profecto amplificatas. Erat adhuc sedes bonorum & justorum, nomine *Gimle*, de qua mox agemus. Tandem hoc loco monendum est, animas defunctorum (quæ *Drauger*, *Haugboer* olim appellabantur) in sepulcris mansuras a nonnullis creditum fuisse, in quas etiam Othinus imperium exercebat, his e tumulis evocatis, ipse que in illis moratus, unde nomen ei impositum est *Drauga Drottinn* & *Hau-*

m) *Edda R.* Fab. 28.

n) Versus 36, 37. Cfr. *Edda R.* fab, 49.

Hauga Drottinn, h. e. lemurum & tumulorum Dominus o).

§. XII.

Hactenus Othinum singulari primum modo ortum, molem deinde universi e deformibus principiis fingentem, tum totius mundi humanorumque factorum vicissitudines regentem, bellorum vero horribus maxime delectatum, ea commoventem & sedantem descripsimus. Ultimum superest fatum ejus exponendum, ipsi exitiale, majestate summi rerum moderatoris indignissimum, magnificisque de ipso antea a nobis allatis opinionibus prorsus contrarium, foedam dico| cædem Othini, in communi ista totius mundi confusione nomine *Ragnarockr* olim celebri, de qua antequam nostrum feramus judicium, paullo altius repetenda sunt, quæ de ipsa referunt monumentu Islandica, quia ex descriptione, quid de ipso eventu censendum sit, facile appariturum credimus. Sero igitur mundi calidi Muspelheim incolas, *Muspelſner* dictos, in nostram irrupturos terram, maximamque ibi rerum conversionem effecturos, Edda & Voluspa p) confirmant. Prodigia calamitatem portendentia existimabantur tres hiemes, nulla interposita æstate, gelu acerrimo|insignes, præcedentibus toti-

o) SNORRE S. T. I. p. 8.

p) Illa Fab. 48. & 49. Hæc Stroph. 43. ad finem.

totidem, quibus univēsa terra bellis & cædibus arderet. Quibus peractis, sol lunaque a lupis devorabuntur, e cœlo stellæ subducentur, terraque concussa sic titubabit, ut omnia in ipsa confundantur. Tandem Muspellonii prodibunt, duce *Surture*, duobus monstris, angue *Midgardiano* & lupo *Fenrisulf* comitantibus, qui ab altera parte, cum Asis & Valhallæ incolis ab altera pugnam cient, in qua plurimi horum gravissima prostermentur strage, interque ceteros Cthinus a lupo devorabitur.

Huncce igitur finem habebit numen potentissimum, ut a *Loki* (q) progenie ipse interficiatur, totusque mundus (*allan heim*, rectius forte tota terra) ab ipso creatus a *Surture* comburatur? Neque in nova terra, virenti & amœna, e mari emerfura, novoque in seculo aureo, conflagrationem universi secuturo ulla ejus amplius mentio fit, sed *Balderi* tantum, Asarum optimi, qui olim interfectus, ex Helæ domicilio reversus, pristinos jam recuperaturus esset honores, nonnullorumque aliorum Asarum. Tandem novo hominum genere a mare & femina, qui in Asylo quodam flammam Surturis latuerant, propagato & filia solis ad mundum illuminandum nata, omnia in priorem statum restaurata erunt. Primo
qui-

q) *Loke* erat principium mali, astutissimus, Asisque infensissimus. Ejus filii erant Angvis Midgardianus & lupus Fenrisulf.

quidem, an hæc doctrina ab Othino inculcari poterit, quæri non potest, ne ei coævam quidem fuisse, verisimile est, nisi inimicos ejus, ad honorem ipsius minuendum hæc finxisse credamus, quod tamen nota Othini celebritate, paucis forte placebit. E contrario tot in hac narratione occurrunt ideæ Christianæ, totusque locus tantam cum vaticiniis librorum Sacrorum de seculis novissimis, & inde futuris, habet similitudinem, ut vix dubitemus, eum phantasie poetarum seriorum deberi, qui e doctrina Christiana & Scandiana eum composuerunt. Quod eo minus mirum videri debet, quo certius, quamdiu Christiana Religio cum antiqua in Septentrione luctata sit, constat, atque etiam Scandianos haud paucos, præter priores Deos, etiam Christianum coluisse, notum est, unde quanta utriusque Theologiæ confusio oriretur, longa non eget demonstratione. Accedit etiam, Poëtas sive *Scaldos*, in aulis principum plerumque versatos, quo legati Ecclesiæ Romanæ primo se vertebant, horum doctrinam mature satis discere potuisse. Quod si nobis concedatur, facile quoque erit judicium de domicilio bonorum *Gimle*, de quo Edda: *hæc stabit, cum perierint cælum & terra, ibique viri & boni & justi habitabunt per omnia secula r*). Scilicet, quominus hanc doctrinam Othino tribuamus, character Heroicæ æta-

r) Myth. 15. Cfr. Voluspa Stroph. 58.

ætatis, obstat præter virtutem bellicam, haud ullam æstimantis, ne dicam, cognoscentis. Inanem igitur posuisset Othinus operam in præparanda sede, præmio virtutum, quarum rara admodum vestigia per Septentrionem adhuc sparsa erant.

Ultimam, quæ superesfet partem Dissertationis de Othino, Scandianorum Numine, nimirum de modo & ritibus cultus ipsius, per Septentrionem longelateque florentis, quia cum ceterorum Deorum cultu intime conjunctus est, nec nisi una cum hoc recte tractari potest temporum ratione coacti, & ne volumen nimis crescat, jam omittimus.

Menda Typographica:

- Tit. partis pr. l. 3. Scandianorun, lege: Scandianorum.
Pag. 1. l. 18. Sturlangs, l. Sturlaugs.
— 2. l. 11. Andax, l. audax.
— 3. l. 4. Disquifitiore, l. disquisitione.
Ibid. l. 14. Ant repos, l. aut nepos.
— 1. 18. Sab, l. sub.
— 1. 19. Sturlangs, l. Sturlaugs.
P. 4. l. 2. Mythologiea, l. Mythologica.
Ibid. l. 20. Corr. m inverfum.
P. 5. l. 22. Finlandde, l. Finlandd.
— 6. l. 5. Ducti, l. ductæ.
Ibid. l. 11. Adhuc, l. adhuc.
Ibid. l. 23. Edda, l. Eddæ.
P. 8. l. 26. Laag, l. Laug.
Ibid. l. 27. Fornjotherci, l. Fornjotheri.
P. 9. l. 2. Docemur, l. doceamur.
Ibid. l. ult. Reenhelm, l. Reenhjelm.
P. 10. l. 25. Adtererda, l. adferenda.
— 11. l. 20. Del. punctum post: uterque.
Ibid. l. 21. Poetarum, l. poetarum.
P. 14. l. 7. Bic, l. hic.
Ibid. l. 21. Falbulantur, l. fabulantur.
P. 16. l. 21. Implerarent, l. implorarent.
— 17. l. 24. Æris, l. æris.
— 18. l. 11. Confebatur, l. cenfebatur.
Ibid. l. 20. §. V, l. §. VI.
Ibid. l. 23. Cenferant, l. cenferent.
-